

Powołanie rządowej komisji do spraw oszczędności paliw

WARSZAWA. — Uchwałą Prezydium Rządu powołana została przy Prezesie Rady Ministrów rządowa komisja do spraw oszczędności paliw i energii elektrycznej. Komisja ta utworzona została w miejsce dotychczas istniejącej komisji do spraw oszczędności węgla i paliw przy Przewodzącym PKPG. Nowopowstała komisja jest organem stałym, którego przewodniczącym powołuje Prezes Rady Ministrów.

Proletariusze wszystkich krajów, łączcie się!

GAZETA BIAŁOSTOCKA

Organ KW Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej

ROK VI, Nr 146 (1485)

środa, 20. VI. 1956 r.

Cena 20 gr

Wielki wiec przyjaźni radziecko-jugosłowiańskiej

Towarzysze CHRUSZCZOW i TITO wygłosili przemówienia do 50 tys. mieszkańców Moskwy

MOSKWA. — We wtorek o godzinie 17 według czasu moskiewskiego odbył się na centralnym stadionie „Dynamo” wiec poświęcony przyjaźni między Związkiem Radzieckim i Jugosławią. Na stadionie zebrało się około 50 tysięcy osób — robotników fabrycznych i budowlanych,

przedstawicieli kultury i nauki, studentów i wojska. Trybuna udekorowane były flagami państwowymi FLRJ i ZSRR. Na czerwonych transparentach widniały hasła: „Niech żyje niezłomna braterska przyjaźń i współpraca między narodami Związku Radzieckiego i Jugosławii!”, „Braterskie pozdro-

wienia dla narodów Federacyjnej Ludowej Republiki Jugosławii, budujących socjalizm!”.

Hucznymi oklaskami powitali zebrani przywódców Jugosławii i państwa radzieckiego, którzy zajęli miejsca w centralnej loży.

Wiecz zagaił przewodniczący moskiewskiej Rady Miejskiej N. I. Bobrownikow.

Przemówienia wygłosili robotnik moskiewskich zakładów hutniczych „Sierp i Młot” L. M. Leonow, rektor Moskiewskiego Uniwersytetu Państwowego, członek Akademii I. G. Pietrowskij.

Obszerne przemówienie wielokrotnie przerywane oklaskami wygłosił I sekretarz Komitetu Centralnego KPZR N. S. Chruszczow.

Następnie zabrał głos prezydent Federacyjnej Ludowej Republiki Jugosławii Józef Broz-Tito.

Zgromadzeni hucznie oklaskiwali słowa mówcy.

Po zakończeniu wiecu odbyły się zawody sportowe.

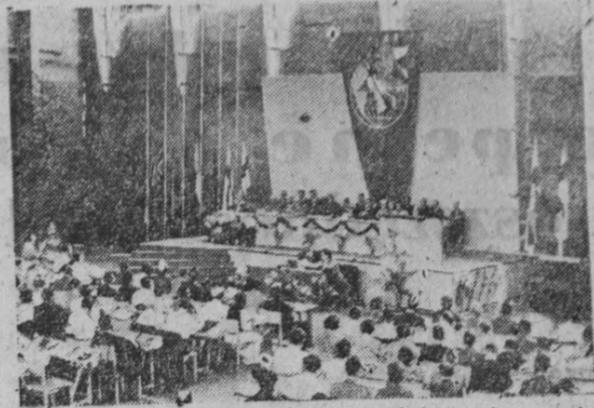
Senatorowie USA zignorowali ministra Pineau

NOWY JORK. — W dniu 19 czerwca minister Pineau miał wygłosić w senacie USA przemówienie, lecz — jak donosi Agencja Associated Press — przemówienia tego nie wygłosił.

Agencja ta podaje, że minister Pineau przybył do senatu z przewodniczącym komisji spraw zagranicznych Walterem Georgem. Tekst — przemówienia ministra Pineau rozesłano poprzednio wszystkim senatorom. Gdy senator George wprowadził ministra Pineau na salę obrad, znajdowało się tam za ledwie 12 senatorów na ogólną liczbę 96. George i Pineau poczekał jakiś czas na sali, lecz widząc, że nikt więcej nie przybywa, udał się do innej części gmachu na śniadanie, które senator George kazał przygotować na cześć ministra spraw zagranicznych Francji.

Śniadanie trwało około półtorej godziny, po czym minister Pineau odjechał z tekstem swego nie wygłoszonego przemówienia w kieszeni.

Międzynarodowe Spotkanie Dziennikarzy

W Helsinkach odbyło się niedawno międzynarodowe spotkanie dziennikarzy. NA ZDJĘCIU: na sali obrad. Fot. — CAP

ZSRR opowiada się za zapewnieniem możliwości swobodnego rozwoju krajów Bliskiego i Środkowego Wschodu

Z pobytu ministra Szepilowa w Egipcie

MOSKWA. — Z Kairu donosi agencja TASS, że 18 czerwca minister Spraw Zagranicznych ZSRR D. T. Szepilow złożył wizytę egipskiemu ministrowi Produkcji Narodowej Hasanowi Ibrahimowi, jak również egipskiemu ministrowi Handlu i Przemysłu Muhammedowi Abu Nussejrowi. Sekretarz generalny Rady Usług Społecznych Fuad Galal wydał śniadanie na cześć gościa radzieckiego.

Następnie minister Szepilow zwiedził jeden z ośrodków nowej kultury egipskiej — tzw. Centrum Socjalne Berneszt w okolicach

Kairu. Chiopi z okolicznych wsi serdecznie powitali gościa radzieckiego.

Centrum w Berneszt powstało w roku 1955 zgodnie z rządowym programem radykalnej poprawy warunków socjalnych na wsi. Skupia ono 7 wsi z 15 tysiącami mieszkańców. Posiada szkołę, bibliotekę, szpital i ambulatorium, zakład polonijny, żłobek i przedszkole, internaty dla młodzieży szkolnej, warsztaty rzemieślnicze i wystawę rolniczą, jak również zakład hodowli nasion.

Na mocy uchwały rządu stworzono już w Egipcie przeszło 200 ośrodków tego rodzaju. W ciągu najbliższych 5 lat przewidziane jest założenie ogółem 825 ośrodków socjalnych.

Podczas pobytu w Berneszt minister Szepilow wygłosił przemówienie.

Związek Radziecki — powiedział minister Szepilow — prowadzi pokojową i przyjazną politykę w stosunku do krajów Bliskiego i Środkowego Wschodu.

Nasz nauczyciel i wielki przyjaciel narodów Wschodu Włodzimierz Iljicz Lenin przewidział, że nadejdzie czas, kiedy w wyniku niezachwianych praw rozwoju społecznego ostatecznie obudzą się i powstaną do nowego życia ciemiężone przez kolonializm narody, które rozpoczęła decydującą walkę o wyzwolenie. Czas ten nadzedł.

Związek Radziecki — mówił na zakończenie swego przemówienia minister Szepilow — opowiada się i opowiada za zapewnieniem możliwości swobodnego, niezależnego i suwerennego rozwoju krajów Wschodu, za ścisłą realizacją przez wszystkie mocarstwa odpowiednich zasad Organizacji Narodów Zjednoczonych. Jedyną na tym polega interes Związku Radzieckiego w strefie Bliskiego i Środkowego Wschodu. Jednocześnie pragniemy, rzecz jasna, poprawy stosunków, pragniemy przyjaźni ze wszystkimi innymi państwami, w tym również ze Stanami Zjednoczonymi, Francją, Anglią, Grecją, Turcją, ze wszystkimi naszymi sąsiadami.

Podobnie odpowiednio kroki w tym kierunku i będziemy nadal wszelkimi sposobami zmierzać do tego. Rozumie się samo przez się, że stosunki między Związkiem Radzieckim a państwami zachodnimi nie mogą ulec poprawie kosztem pogorszenia się stosunków z krajami arabskimi, z naszymi przyjaciółmi na Wschodzie. „Niech na to nikt nie liczy. A wiec dążmy do dalszego umacniania przyjaźni i braterstwa między narodami egipskim i radzieckim.”

Za kilkanaście lat — rakieta na Marsa

MOSKWA. — Ekspert radziecki do spraw astronautyki, profesor J. Klebszewicz oświadczył, że w latach siedemdziesiątych naszego stulecia możliwa będzie komunikacja rakietaowa z Marssem.

Będziemy nawet mogli — powiedział prof. Klebszewicz — utrzymywać łączność radiową i telewizyjną z „mieszkańcami Marsa, o ile ta planeta jest zamieszkała”.

Rozbudowa Huty im. Bieruta

CZĘSTOCHOWA. — Budowa kompleksu obiektów nowoczesnej aglomeracji w Hucie im. Bolesława Bieruta wkroczyła w końcową fazę.

Zadaniem nowego obiektu będzie przygotowywanie aglomeratu wsadowego dla nowych wielkich pieców. Dzięki temu dotychczasowa wydajność wielkich pieców wzrośnie o ok. 20 proc. a zużycie koksu zmniejszy się o ok. 18 proc.

Projekt aglomeracji został opracowany przez specjalistów radzieckich. Także i podstawowe urządzenia huta otrzymuje ze Związku Radzieckiego.

Ze świata

RZYM
W wtorek prezydent Republiki Włoskiej Gronchi dokonał oficjalnego otwarcia 28 wystawy sztuki współczesnej w Wenecji pod tradycyjną nazwą „Biennale”. W wystawie uczestniczą 24 kraje.

NOWY JORK
W poniedziałek wieczorem odleciała do Moskwy przez Amsterdam delegacja rabinów amerykańskich, która zatrzyma się w ZSRR na pięciodniowy pobyt. W drodze powrotnej z Moskwy delegacja uda się do Rumunii, a następnie do Polski i Czechosłowacji.

LONDYN
Wielka Brytania dokonała nowego, próbnego wybuchu bomby atomowej na wyspach Monte-Bello, położonych u północno-zachodnich wybrzeży Australii na Oceanie Indyjskim. Wybuch dokonany został we wtorek w południe czasu australijskiego.

PARYŻ
Minister Finansów Francji Paul Ramadier zapowiedział zablokowanie cen, co — zdaniem AFP — wskazuje na to, iż Francja, podobnie jak USA i większość krajów Europy zachodniej, stoi w obliczu inflacji.

Realizacja wytycznych VII Plenum CRZZ

tematem obrad Zarządu Okręgu Związku Włókniarzy

We wtorek, 19 bm., obradowało w Białymstoku Plenum Zarządu Okręgu Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Włókienniczego poświęcone omówieniu realizacji wskazań VII Plenum CRZZ oraz określeniu zadań dla dalszej pracy instancji i organizacji z wiązkowych.

W Plenum wzięli udział: sekretarz KW PZPR tow. Stanisław Niewiadomski i sekretarz Zarządu Głównego Zw. Zaw. Prac. Przem. Włókienniczego tow. Marian Szymczyk.

W okresie minionego pół roku od VII Plenum CRZZ białostockie organizacje związkowe znacznie ożywiły swą działalność. Szybciej i wnikliwiej reagują w sprawach robotników przyczyniając się skutecznie do polepszenia warunków bezpieczeństwa i higieny w zakładach przemysłowych, likwidowania godzin nadliczbowych itp. Do takich rad zakładowych można zaliczyć m. in. rady w fastowskiej przędzalni w Białostockich Zakładach Przemysłu Pasmanteryjnego, BZPW im. Sierżana i Fabryce Pluszu im. F. Kona.

Nie, znaczący jednak, że wszystkie organizacje związkowe przelamały swą bierność i potrafią skutecznie bronić w dyrekcyjnych interesach robotników. Niedostateczną działalność przejawiają na przykład rady zakładowe we Wschodnich Zakładach Przemysłu Wełnianego i ZPW w Wasilkowie oraz w bielskiej roszarni. Błędy tych rad naprawiane są dopiero po interwencji prasy i przy pomocy Zarządu Okręgu Związku Włókniarzy.

Wiele słów krytycznych padło również pod adresem Zarządu Okręgu, który mimo aktywizacji, jeszcze nie dość skutecznie pomaga organizacjom związkowym w ich trudnej, a odpowiedzialnej pracy. (rk)

Pożar w Domu Słowa Polskiego

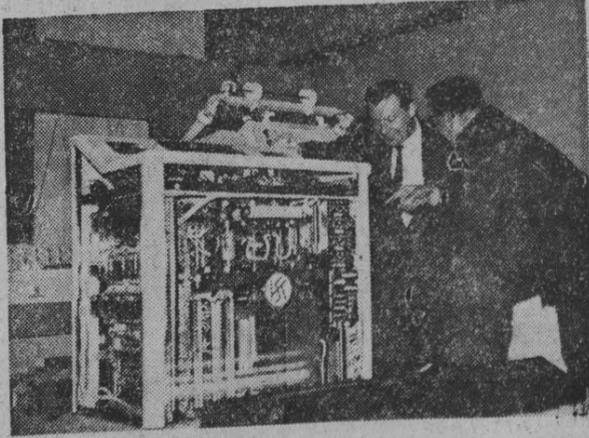
WARSZAWA. — W poniedziałek ok. godz. 23-ej w magazynach Domu Słowa Polskiego w Warszawie na skutek nieprzeprzeżania przez pracowników przepisów przeciwpożarowych, zapaliła się makulatura. Ogień zaczął szybko się rozszerzać — zagrożać sąsiednim halom produkcyjnym.

Na miejsce wypadku przybyły 3 sekcje straży pożarnej, które przy pomocy zakładowej straży DSP dopiero nad ranem zlikwidowały pożar.

Trudność polega na tym, że 60 proc. kobiet poszukujących pracy nie ma żadnych kwalifikacji. Trzeba więc przeszkolić lub przekwalifikować te kobiety w zawodach umożliwiających im zatrudnienie. Rozwijając się więc będzie chałupnictwo, ale obok tego trzeba zatrzymać napływ kobiet ze wsi do miast, bowiem w miastach trzeba je szkolić, a tymczasem na wsi brakuje rąk do pracy.

● Ciąg dalszy na str. 3

Na Targach Poznańskich

Aparaty Röntgenowskie stoisko firmy Koch und Sterzel A. G. Essen (NRF). CAF — fot. Dąbrowiecki

Fragmety stoiska z aparaturą telewizyjną firmy Radio-Industrie Paris. CAF — fot. Dąbrowiecki

★ SPORT ★ SPORT ★ SPORT ★ SPORT ★ SPORT ★

IV Wyścig DWB liczyć będzie 4 etapy

★ O Memoriał Bronisława Nerko
★ 4-etapowy Wyścig Dookoła Powiatu Kolneńskiego

Decyzją sekcji kolarskiej GKKK, IV Wyścig Kolarski Dookoła Województwa Białostockiego o Puchar „Gazety Białostockiej” liczyć będzie ostatecznie 4 etapy.

Organizatorzy wyznaczyli już trasy poszczególnych etapów tej bardzo ciekawie zapowiadającej się imprezy kolarskiej.

19 lipca — I etap Białystok — Grajewo przez Knyśzyn, Mońki — 84 km.

20 lipca — II etap Grajewo — Goldap przez Elk, Olecko — 95 km.

21 lipca — III etap Goldap — Augustów przez Olecko, Suwałki — 106 km.

22 lipca — IV etap Augustów — Białystok przez Lipsk, Sokółkę — 112 km.

GUARDIA zdobyła już mistrzostwo wiosennej rundy

W niedzielnych kolejnych spotkaniach o mistrzostwo piłkarskiej klasy A padły następujące rozstrzygnięcia: LZS Szczuczyn niespodziewanie pokonał Sokółkę 4:3, Ognisko Białystok wygrało z LZS Uchowce 5:0, Gwardia Białystok zwyciężyła Pogon Lapy 4:0, Budowlani Grajewo rozgromili Start Supraśl 7:1, Syrena Hajnówka wygrała z Victorią Białystok 3:0, a w Włókniarzu Zambrów uległ LKS Łomża 0:5.

- Oto nieoficjalna tabela po 10 spotkaniach:
1. Gwardia B-stok 19 56:3
2. Ognisko B-stok 14 24:9
4. LKS Łomża 13 25:11
5. Pogon Lapy 12 21:15
6. Budowlani Grajewo 11 17:19
7. Victoria B-stok 9 19:26
8. Sokol Sokolka 7 13:20
9. LZS Uhowce 7 10:23
10. Włókniarz 6 13:27
11. LZS Szczuczyn 6 14:39
12. Start Supraśl 2 10:37

Do zakończenia rundy wiosennej pozostała piłkarzom jeszcze tylko jedna kolejka spotkań, która rozegrana zostanie w najbliższą niedzielę, 24 bm. Mistrzostwo rundy wiosennej zdobyła już białostocka Gwardia.

W ubiegłym i bieżącym tygodniu drużyny piłkarskie trampkarzy rozpoczęły rozgrywki o mistrzostwo miasta Białegostoku.

A oto wyniki: Ognisko I Białystok — Start B-stok 6:2, Gwardia I B-stok — Jagiellonia B-stok 0:4, Gwardia II B-stok — Start Supraśl 1:2, Pogon Wasilków — Ognisko II B-stok zostało przelozone na późniejszy termin.

W towarzyskim spotkaniu trampkarzy Budowlani Bielsk Podlaski rozgromili Gwardie B-stok 14:0. (m)

Rusza piłkarski Puchar Polski

Już w najbliższych dniach rozpoczyna się we wszystkich miejscowościach naszego województwa rozgrywki piłkarskie o Puchar Polski. Startują w nich setki drużyn z całej Białostoczczyzny.

W rozgrywkach na szczeblu powiatów biorą udział wszystkie drużyny z wyjątkiem zespołów A-klasowych i III-ligowych. Po zakończeniu rozgrywek eliminacyjnych zwycięzcy powiatów spotkają się na szczeblu wojewódzkim z drużynami klasy A i III ligi.

W rozgrywkach podokręgu białostockiego (o mistrzostwo pow. Białystok) bierze udział 16 drużyn. Już w dniu 21 bm. spotkają się: Stal III Czarna Wieś — Ognisko II B-stok, Gwardia III B-stok — Pogon II Wasilków, LZS Barszczewo — Stal I Czarna Wieś, Start B-stok — LZS Choroszów, Pogon I Wasilków — Gwardia II B-stok. Początek tych spotkań o godz. 18, z wyjątkiem meczu LZS Bar-

szczewo. — Stal I Czarna Wieś, który odbędzie się o godz. 17. Zaś w dniu 22 bm. grać będą LZS Dojlidy — Stal B-stok, Ognisko III B-stok — Start II Supraśl, Stal II Czarna Wieś — Kolejarz Starosielce. Początek tych spotkań o godz. 18.

Prezentujemy najlepszych strzelców LZS

Na strzelniczych zawodach LZS w wojewódzkiej spartakiadzie LZS w strzelaniu. Na starcie miało stanąć 30 zawodników i zawodniczek. Niestety, stawilo się tylko 19, w tym zaledwie 2 kobiety. Organizacja zawodów była na ogół sprawna. Jednak nie sprzyjające warunki atmosferyczne nie pozwoliły strzelcom LZS uzyskać bardzo dobrych wyników.

A oto lepsze rezultaty strzelców: Kobiety: kbks-6: 1. Kowalczyk (B-stok) — 420 pkt. (na 600 możliwych).

Mezochylni: kbks-6: 1. Sławiński (Sokolka) — 458 pkt. (na 600 możliwych); kbks-4: 1. Sławiński (Sokolka) 519 pkt. (na 600 możliwych). (m)

Z III Okręgowej Spartakiady ZS Zryw

Lekkoatleci i koszykarze z Białegostoku najlepsi

Dwie imprezy lekkoatletyczne, zbiegły się jednocześnie, a jak wielka była między nimi różnica...

Pierwsza — to rozegrane w sobotę i niedzielę mistrzostwa lekkoatletyczne województwa juniorów, na których panowały nuda i balagan.

Druga — to III Okręgowa Spartakiada Zrzeszenia Sportowego Zryw, która była zorganizowana bardzo sprawnie. Poszczególne konkurencje przebiegały szybko i zgodnie z programem minutowym.

W poniedziałek i wtorek na wspaniałe udekorowanym stadionie Sportu w Białymstoku najlepsi lekkoatleci Zrywu walczyli o pierwsze miejsca i udział w II Spartakiadzie Ogólnopolskiej. Tuż po otwarciu spartakiady na stadionie zapanowała atmosfera, podczas której po winny pasę dobre wyniki.

Specjalistki od skoku wwyż skoczyły już boje na tradycyjnej wysokości 1,30 m, przy czym wysokość te przeszły tylko dwie zawodniczki: Kosińska z Białegostoku i Pruszyńska z Łomży. Skok w dal juniorów, w którym spodziewaliśmy się większego „wyskoku” nie przyniósł żadnej rewelacji. Zadnemu zawodnikowi nie udało się przekroczyć granicy 6 metrów. Wygrał Rogowski (Białystok) — 5,87 m. Ciekawą walkę stoczyli w finale biegu na 100 m Rogowski i Półtorzecki (obaj Białystok). Zwyciężył lepszym rzutem na taśmę Rogowski, uzyskując dobry wynik 11,6 sek.

Wiele oklasków zebrała „fil-

granowa” biegaczka z Łomży Doda, która w kategorii młodzików zdecydowanie wygrała 100 m — 13,6 sek. i 500 m — 1:30,6 sek. oraz skoczyła w dal 4,40 m. Wielkie ożywienie na trybunach wywołał pojedynek dwóch najlepszych juniorów okręgu w skoku wwyż. Sławiński (Białystok) skoczył „prawie niczym Lewandowski” (dalego, że obaj skaczą bosy) przegral z Wogrodnym (Suwałki), który uzyskał przyzwolity wynik 1,73 m.

W ogólnej punktacji zwyciężyli lekkoatleci rejonu Białystok 288 pkt. przed Łomżą — 180 pkt. i Suwałkami 158 pkt.

A oto pozostałe ciekawsze wyniki.

Juniorzy: 1.000 m — Pedyk (Białystok) — 2:52,8 sek., 600 m — Pietraszewski (Suwałki) — 2:08,4 sek., 200 m — Półtorzecki (Białystok) — 24,4 sek., trójkok — Sławiński (Białystok) — 12,87 m, dysk — Kowalewski (Białystok) — 36,92 m, kula — Stalowiec (Białystok) — 12,79 m, sztafeta olimpijska — 1. Suwałki — 3:54,4 sek., 2. Białystok — 4:01,1 sek., sztafeta szwedzka — 1. Białystok — 2:22,2 sek., 2. Łomża — 2:24,1 sek.

W finałowym spotkaniu koszykówki meczownicy Białystok (zdecydowanie pokonał Elk 85:18. (d)

FILATELISTYKA

W związku ze zbliżającymi się Igrzyskami Olimpijskimi w Melbourne, Poczta Polska wyda serię znaczków dwubarwnych o tematyce sportowej. Projektantem znaczków jest artysta plastyk Czesław Kaczmarszyk. Znaczki wykonane zostaną w formie kwadratowej ok. 4 x 4, technika kombinowana.

W Klubie im. Daniela Moszkowicza

Nie wszyscy wiedzą, że w Białymstoku istnieje Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów, że ludność żydowska na Białostoczczyźnie, chociaż ocalała po okupacji hitlerowskiej zaledwie garstka, rozwija swoje tradycje kulturalne.

Siedzibą Towarzystwa jest Klub im. Daniela Moszkowicza, mieszczący się w jednym z budynków przy ul. Pięknej w Białymstoku.

Z imieniem Moszkowicza związana jest walka Żydów getta białostockiego z okupantem. Na pewno wielu białostoczan pamięta okres likwidacji getta, w którym Żydzi białostoccy stanęli do zbrojnego oporu. Na czele powstania znalazł się właśnie m. in. Daniel Moszkowicz, który w 1943 roku zginął w walce z ręk oprawców hitlerowskich.

Towarzystwo rozwija szczególnie swoją działalność na polu kulturalnym, między innymi przeprowadzając wśród Żydów wydawnictwa książkowe w języku żydowskim.

Dużą popularnością wśród czytelników cieszą się pozycje takich pisarzy — klasyków żydowskich, jak Mendele Mojcher Sforim, Perec oraz Abramowicz, pisarz narodowy, znany pod pseudonimem Szołem Alejchem, co w przetłumaczeniu na język polski oznacza pozdrowienie, powitanie.

Obok znanych utworów klasyków żydowskich, Towarzystwo sprowadza również dzieła pisarzy polskich, dziecięcych i innych, wydawane w języku żydowskim. Społeczeństwo żydowskie, zamieszkujące nasze województwo, chętnie czyta również pismo codzienne „Folks-Sztym” („Głos Ludu”), pismo Komitetu Centralnego PZPR w języku żydowskim.

Żydzi z Białegostoku dość często odwiedzają swój Klub przy ul. Pięknej, w którym

CIELECINA Cielecina, to mięso najzdrowsze i najłatwiej strawne. Cielecinę łatwo konserwujemy domowym sposobem. Oto sposób konserwowania cieleciny: Cwiartkę cieleciny (bez kości) mocno sznurujemy i nacieramy mieszaniną środków konserwujących, a więc około 5 g saletry, pomieszaną z 2-ma łyżkami soli, paroma ziarnkami pieprzu i zieleniem angielskim. Następnie mięso kładziemy do kamiennej czy fajansowej miski, przykrywamy drewnianą deszczułką lub denkiem i przycisakamy kamieniem. Tak przyrządzone mięso pozostawiamy w możliwym zimnym miejscu, przewracając je co dzień z jednej strony na drugą. Zamarynowaną cielecinę możemy brać do gotowania już po paru dniach, a nawet po 3 tygodniach.

Otworzył wrota epoki atomowej

Było to 19 kwietnia 1906 r., około trzeciej po południu. Piotr otworzył swój wielki parasol i pod ulewny deszczem skierował się w stronę Sekwany... „Piotr chce przejść na drugą stronę jezdnii. Wychodzi spoza dorożki zasłaniając mu ulicę i zderza się pierwsz w pierś z ogromnym dyszącym zwierzęciem. Zaskoczony, próbuje uciec się dyszla. Koń staje dęba, podszwiy Piotra ślizgają się na mokrym bruku. „Piotr leży na ziemi. Nie krzyczy, nie porusza się, ale żyje i nawet nie jest ranny. Nie potrącił go żaden z koni, nie uderzył przednie koła wozu. Lecz sześciotonowa masa posuwa się silą rozpedu jeszcze o kilka metrów naprzód. Lewe tyłne koło natrafia w swej drodze na wąską przeszkodę, którą miazdży; pęka czaszka, coś czerwonego, lepkiego bryzga na bruk, w błoto: Mózg Piotra Curie. Tym słowami opisuje śmierć ojca jedna z dwu jego córek — Ewa, siostra niedawno zmarłej Ireny Joliot - Curie.

cia zjawiska piezoelektryczności, polegającego na polaryzacji elektrycznej, wywołanej ścisnaniem lub rozszerzaniem się kryształów pozbawionych środka symetrii. Odkrycie to było wynikiem jego studiów nad krystalografią, a praktycznym jego rezultatem stał się kwarc piezoelektryczny — przyrząd służący do precyzyjnych pomiarów bardzo słabych napięć elektryczności; wykonali go bracia Curie. Nazwisko młodego uczonego staje się słowno. W 1883 r. obejmuje stanowisko adiunkta - kierownika prac w szkole fizyki i chemii przemysłowej m. Paryża. Prowadząc dalej badania z zakresu fizyki kryształów, ogłasza Piotr Curie rozprawy i prace omawiające zasady symetrii kryształów — podstawowe dla nowoczesnej krystalografii. Uogólnieniem tych prac była teoria o prawie symetrii, dotyczącym wszystkich, bez wyjątku, zjawisk fizycznych.

Około 1891 roku Piotr Curie rozpoczął badania nad magnetycznymi właściwościami ciał w różnych temperaturach. W związku z poczynionymi obserwacjami i odkryciami w tej dziedzinie, ogłasza głośno w nauce „Prawo Curie” — według którego współczynnik namagnesowania ciał słabo magnetycznych zmienia się odwrotnie proporcjonalnie do temperatury bezwzględnej.

Badania nad magnetyzmem metali utrwalone zostały w pracy „O symetrii zjawisk fizycznych — symetria pola elektrycznego i magnetycznego”. Na jednym z egzemplarzy tej pracy sławny podówczas już fizyk pisze następującą dedykację dla skromnej studentki Sorbony: „Pannie Skłodowskiej z wyrazami szacunku i przyjaźni — autor”. Przyjaźni zaś tej początek był taki: Opracowując właściwości magnetyczne róż-

nych gatunków stali, młoda polska studentka zwróciła się ze swymi wątpliwościami do największego wówczas autorytetu w tej dziedzinie — profesora Piotra Curie. Spotkanie nastąpiło na gruncie prywatnym.

Znajomość francuskiego uczonego i polskiej studentki nabiera uczuciowego zabarwienia. Piotr nie wybraża sobie życia bez Marii. Potrzebna mu jest jako wierny towarzysz nie tylko na drodze jego życia, ale również na drodze jego naukowej pracy. Z miłości dla Marii uczy się nawet tak trudnego dla Francuza języka ojczystego swej żony. Wkrótce zaczynają razem pracować.

W 1898 r. Maria Skłodowska - Curie stwierdza istnienie nie znanej przedtem własności materii, przejawiającej się w pierwiastkach toru i uranu, proponując dla niej nazwę promieniotwórczości. Równocześnie stawia hipotezę o istnieniu jakiegoś nie wykrytego jeszcze pierwiastka o niezwykle silnych właściwościach promieniotwórczych. Głęboko zainteresowany tą hipotezą Piotr Curie porzuca swą pracę o kryształach i zaczyna wraz z Marią poszukiwać tej nowej substancji promieniotwórczej.

„Minerałem przez nas wybranym była blenda cynkowa — tzw. smółka uranu. Główne źródło tego mineralu znajdowało się w Czechach, w Jachymowie” — wspomina Maria. Dzięki poparciu Akademii Nauk w Wiedniu ruda uranowa wędruje z Czech do Paryża, gdzie w drewnianej, przeciekającej szopie małżonkowie Curie urządzili sobie laboratorium. Pełnawieni wszelkich subsydiów, zdani na własne tylko siły, wyodrębniają w roku 1898 ze smółki uranowej dwa pierwiastki promieniotwórcze.

„Przypuszczamy, że ciało, które wyodrębniliśmy ze smółki uranowej, zawiera nie znany jeszcze metal. Jeśli istnienie tego metalu się

Rocznice Światowej Rady Pokoju

potwierdzi, proponujemy dla niego nazwę „Polon” — od imienia Ojczyzny jednego z nas” — brzmią słowa komunikatu naukowego, złożonego Akademii „Niesmiertelnych” przez dwa genialne umysły: Francuza i Polki. W pół roku później, 26 grudnia, złożony został następny komunikat o odkryciu radu.

Nadszedł okres użytkowej eksploatacji radu dla celów leczniczych oraz wydzielenia go na drodze przemysłowej. I tutaj dopiero w całej pełni okazała się wielkoduszność i bezinteresowność Piotra i Marii Curie.

Kiedy jedna z amerykańskich firm zamierzająca uruchomić produkcję radu zwróciła się do Piotra Curie z prośbą o przesłanie formuły technicznej, uczoney — rezygnując z opatentowania swego odkrycia — ogłosił ją zupełnie bezinteresownie na użytek całego świata. „Za moją zgodą — pisze w swym pamiętniku Maria — Piotr Curie zrzekł się wszelkich korzyści materialnych z naszego odkrycia”.

Trzydzieści kilka prac z zakresu radiologii — odczyty w zagranicznych ośrodkach naukowych, praca profesorska — od dawna upragniona przez wielkiego uczonego katedra fizyki w Sorbonie — wreszcie najwyższe wyróżnienie, Nagroda Nobla — oto pion ostatnich lat Piotra Curie. Już wszystko zdawało się układać jak na lepij — i naraz — ów dzień 19 kwietnia 1906 roku... ADRIAN CZERMIŃSKI